

Для ефективного засвоєння навчального матеріалу використано ненав'язливий принцип повторення основних понять у вступних частинах до розділів, частково на форзацах.

Розділи закінчуються завданнями для самоперевірки.

Навчальний матеріал підручника «Українська мова» для 6-го класу авторів О. Заболотного, В. Заболотного спрямовано на розвиток творчих здібностей, навичок самоосвіти, інтересу школярів до предмета.

Методичний апарат підручника враховує особистісно зорієнтований підхід до навчання української мови в школі. Параграфи побудовано таким чином, щоб забезпечити поетапну роботу. Теоретичний матеріал структуровано на окремі підрозділи із зазначенням ключових понять, деякі відомості оформлено у вигляді таблиць і схем, а також опорних малюнків, що значно полегшуватиме сприйняття, опрацювання та запам'ятовування інформації. Активізують роботу з фактажем спонукальні рубрики «Порівняймо», «Пригадаймо», «Міркуймо». Значна увага приділяється завданням на доведення, спостереження, обґрунтування думки, порівняння. Інтерактивні вправи, проблемно-пошукові завдання, життєві ситуації, конкурси, а також тематичні рубрики «Культура мовлення», «Моя сторінка», «Для вас, допитливі», «І так буває» збагачують й урізноманітнюють зміст видання, що, у свою чергу, стимулює інтерес учнів до знань, активізує навчальну діяльність. Підручник зорієнтовано на різні види роботи — індивідуальну, у парах і групах, під керівництвом учителя

й самостійну. Окремі вправи дають шестикласникам можливість вибору того чи того варіанта, способу виконання, мовних одиниць, теми висловлювання залежно від своїх здібностей і вподобань.

Важливою функцією нового видання є прищеплення дітям поваги до свого народу, його історії й культури, закладення основи народного світогляду, виховання громадянина-патріота.

Зразок заповнення сторінки журналу з української мови подано у методичному листі Міністерства освіти України від 21.08.2010 № 1/9-580 (Інформаційний збірник Міністерства. — № 14–15. — 2010. — С. 3–17). Звертаємо увагу, що додатковий запис щодо теми над датами в журналі не робиться.

Перевірка мовних знань і вмінь здійснюється за допомогою завдань тестового характеру з урахуванням специфіки виучуваного матеріалу. Решту часу контрольного уроку може бути використано на виконання завдань з аудіювання, читання мовчки.

Тематичну оцінку виставляють на підставі точних оцінок з урахуванням контрольної (тестової) роботи з мовної теми. Оцінку за семестр виставляють на основі тематичних оцінок.

Оцінювання говоріння, читання вголос здійснюється індивідуально шляхом поступового накопичення оцінок для того, щоб кожний учень одержав мінімум одну оцінку за виконання завдань на побудову діалогу, усного переказу й усного твору. Для цих видів робіт не відводять окремого уроку, а оцінки виводять раз на рік і виставляють у колонки без дати.

Департамент загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У 2014-2015 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

Додаток до листа МОН України від 01.07.2014 № 1/9-343

Українська література формує любов до культури свого народу, його мови, звичаїв, національних традицій і етичних цінностей, розуміння загальнолюдської й національної історії, сьогодення, розвиває інтелектуальні, духовні та естетичні цінності.

Українська література як базовий навчальний предмет визначає моральні орієнтири молодого покоління. Шкільна літературна освіта забезпечує етичне та естетичне виховання учнів, їх прилучення до надбань вітчизняного письменства, розвиток стійкої мотивації до читання, потреби у зверненні до художньої літератури впродовж життя, формування загальної культури.

Як навчальний предмет українська література включає в себе також знання, пов'язані зі сферою літературознавства, теорії та історії літератури, знання про способи навчальної діяльності, що значною мірою реалізуються в уміннях і навичках учнів.

Важливим у роботі вчителя є наповнення реальним змістом методичних підходів особистісно зорієнтованого та компетентнісного навчання, що забезпечує розвиток різнобічних здібностей учнів, сприяє формуванню ключових компетентностей.

У 2014-2015 навчальному році **вивчення української літератури в 5–6-х класах** буде здійснюватися за програмою, затвердженою наказом МОН України від 06.06.2012 № 664: Українська література. 5–9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів. — К.: Видавничий дім «Освіта», 2013;

- у **7–9-х класах** — за програмою, затвердженою Міністерством освіти і науки України: Українська література. 5–12 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів. — К.; Ірпінь: Перун, 2005;

- у **10–11-х класах** загальноосвітніх навчальних закладів здійснюватиметься за програмами, затвердженими МОН України (наказ від 28.10.2010 № 1021).

Курс української літератури в **6-му класі** структуровано за такими взаємопов'язаними тематично-проблемними блоками: «Загадково прекрасна і славна давнина України», «Я і світ», «Пригоди і романтика», «Гумористичні твори». До кожного з них відповідно до вікових особливостей учнів дібрані тексти, які за своїм змістом дають можливість максимально репрезентувати ту чи ту тему.

З метою вдосконалення навчальної програми з української літератури з обов'язкового вивчення **вилучено** такі теми:

5 клас

Є. Гуцало. «Зірка», «Чарівники», «Журавлі високі пролітають...» (поезії) з розділу «Рідна Україна. Світ природи».

6 клас

О. Іваненко. «Друкар книжок небачених» з розділу «Загадково прекрасна і славна давнина України».

Додано такі твори:

5 клас

Олександр Олесь. «Заспів», «Україна в старовину», «Похід на Царгород» (поезії); Зірка Мензатюк. «Таємниця козацької шаблі» до розділу «Історичне минуле нашого народу».

6 клас

В. Рутківський. «Джури козака Швайки» до розділу «Загадково прекрасна і славна давнина України»;

І. Калинець. «Писанки», «Стежечка», «Блискавка», «Веселка», «Криничка», «Дим» (зі збірки «Дивосвіт» – на вибір) (поезії) до розділу «Я і світ».

Зазначені твори спрямовані на патріотичне виховання учнів, розвиток їхньої творчої уяви, фантазії, ознайомлюють із найкращими надбаннями сучасних авторів.

Вивчення української літератури в **6-му класі** буде здійснюватися за підручниками «Українська література», 6 клас (автор Л. Коваленко), «Українська література», 6 клас (автор О. Авраменко).

Підручник «Українська література» для 6-го класу (автор Л. Коваленко) розвиває логічне, критичне та творче мислення учнів і спрямований на формування й розвиток у них комплексу ключових, предметних і міжпредметних компетентностей, втілює комунікативно-діяльнісний підхід до навчання літератури.

Навчальний матеріал підручника чітко структуровано відповідно до розділів, визначених програмою. Кожен із цих структурних компонентів містить навчальну інформацію та методичний апарат, згрупований у різноманітних рубриках: «Поміркуй над прочитаним», «Зверни увагу!», «Збагачуй своє мовлення», «Будь уважним до слова», «Література в колі мистецтв», «Ти – творча особистість», «Твої літературні проекти». Завершує кожен розділ блок запитань і завдань для самоперевірки учнями рівня засвоєних знань, набутих умінь і навичок.

Зміст підручника – науково конкретний, відповідає психолого-віковим особливостям учнів, націлений на розвиток розумового потенціалу школярів шляхом цілеспрямованого формування у них правильної читацької діяльності. Вона забезпечується системою запитань і завдань, що вдосконалюють уміння прогнозувати певний розвиток подій, творчо інтерпретувати отриману за допомогою читання інформацію, засвоюючи не тільки фактичний зміст літературного твору, а й підтекст і ідейний задум (сміслове ядро).

Підручник націлює на колективне, групове, індивідуальне навчання, самонавчання, самоконтроль і самооцінювання, навчання у співпраці, коли вчитель і учні – рівноправні суб'єкти пізнавальної діяльності. Завдання підручника спонукають учнів займати активну позицію в процесі навчання, моделювати життєві ситуації.

Навчальний матеріал видання має яскраво виражену практичну спрямованість, завдання зорієнтовані на розвиток умінь і навичок учнів. Особливу увагу звернено на опрацювання художньо-зображувальних засобів літературних творів, ролі позасюжетних компонентів, що дає вчителю-словеснику можливість методично грамотно скерувати аналітичний розгляд мистецьких явищ. Таким чином, підручник «Українська література» накреслює маршрут подорожі у світ літератури, виховуючи свідомих читачів і громадян, які люблять і знають українську літературу, поважають вітчизняну і світову культуру, готові до здійснення спільних культурознавчих справ і завдань.

Підручник О. Авраменка заснований на принципах доступності, науковості й системності. У ньому гармонійно поєднуються як традиційні, вироблені найкращими методистами попередніх поколінь підходи підручникотворення, так і новітні технології.

Істотною перевагою підручника є чітке й пропорційне дозування навчального матеріалу. Методичний апарат розроблено за рівнями – від репродуктивного (тестові завдання закритої форми) до творчого (завдання на моделювання). Кожна тема складається з трьох частин: стислі відомості про письменника; текст художнього твору; система завдань. У першій частині автор пропонує здебільшого невелику розповідь про цікавий епізод із життя письменника, адже в 6-му класі, згідно з вимогами програми, учні ще не вивчають біографії митця. Художні тексти подекуди супроводяться ілюстраціями (репродукції картин, скульптур, фотографії та ін.) і тлумаченням застарілих та діалектних слів. Різноманітні завдання покликані з'ясувати, наскільки глибоко учні сприйняли художній матеріал; розвивати логічне й критичне мислення, емоційну сферу, текстотворчі вміння й навички, емоційно-ціннісне ставлення до вчинків героїв, проблеми морального вибору тощо.

Доповнюють методичний апарат підручника рубрики «До речі...» й «Зауважте!», у яких міститься додаткова пізнавальна й евристична інформація. Суттєвою перевагою цієї навчальної книжки є системна словникова робота, яку реалізовано через наскрізне завдання, й зноски-тлумачення слів з пасивного фонду лексики.

Перелік основних вимог щодо виконання письмових робіт і перевірки зошитів з української літератури, особливостей проведення уроків виразного читання, кількість, призначення та особливості оформлення зошитів з предмета містяться в методичному листі МОН України від 21.08.2010 № 1/9-580. Там також подано зразок заповнення сторінки журналу з української літератури. Звертаємо увагу, що додатковий запис щодо теми над датами в журналі не робиться.

Департамент загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України